

PROTIMONOPOLNÝ ÚRAD SLOVENSKEJ REPUBLIKY

ROZHODNUTIE

Číslo: 2001/DZ/2/1/123

Bratislava 12.04.2001

Protimonopolný úrad Slovenskej republiky, II. výkonný odbor, v správnom konaní začatom na návrh podnikateľa Patria I, spol. s r.o., so sídlom Vápenická 8, 971 01 Prievidza vo veci zneužitia dominantného postavenia na relevantnom trhu Stredoslovenskými energetickými závodmi, štátny podnik, so sídlom Ulica Republiky 5, 010 47 Žilina pri určení ceny elektrickej energie

rozhodol

na základe §11 ods.1 písm. e) zákona č. 188/1994 Z.z. o ochrane hospodárskej súťaže v znení neskorších predpisov tak, že konanie Stredoslovenských energetických závodov, štátny podnik, so sídlom Ulica Republiky 5, 010 47 Žilina pri určení ceny elektrickej energie pre podnikateľa Patria I., spol. s r.o., so sídlom Vápenická 8, 971 01 Prievidza nemá povahu zneužitia dominantného postavenia na relevantnom trhu podľa § 7 ods. 5 zákona č. 188/1994 Z.z. o ochrane hospodárskej súťaže v znení neskorších predpisov.

Odôvodnenie:

Protimonopolný úrad Slovenskej republiky, II. výkonný odbor (ďalej len "úrad") obdržal dňa 16.02.2001 podanie podnikateľa Patria I, spol. s r.o., so sídlom Vápenická 8, 971 01 Prievidza (ďalej len "Patria") zo dňa 08.02.2001, na základe ktorého sa začalo správne konanie voči Stredoslovenským energetickým závodom, štátny podnik, so sídlom Ulica Republiky 5, 010 47 Žilina (ďalej len "SSE").

Vo svojom podaní podnikateľ Patria okrem iného uviedol, že od 01.02.2001 podnikateľ SSE zvýšil cenu za dodávku elektrickej energie a žiadal úrad, s poukázaním na monopolné postavenie podnikateľa SSE a neprijateľnosť neustáleho, netransparentného zvyšovania cien, aby preskúmal súlad postupu a konania podnikateľa SSE v súvislosti s určovaním ceny elektrickej energie pre odberateľov v súlade s ustanoveniami zákona č. 188/1994 Z.z. o ochrane hospodárskej súťaže a súvisiacimi predpismi. Podnikateľ Patria v podaní tiež uviedol, že "dlhodobo, pravidelne a včas uhrádza všetky faktúry za dodávku elektriny, preto mu nie sú známe dôvody, prečo sa podnikateľ SSE takto voči nemu správa". Východiskom ako riešiť zvýšenie cien elektriny je zvyšovanie cien svojich produktov, čo však v konečnom dôsledku môže viesť k nepredajnosti ich práce, prepúšťaniu zamestnancov a v konečnom dôsledku k zániku spoločnosti.

Na základe toho úrad vykonal potrebné procesné úkony a od účastníkov konania si vyžiadal potrebné vyjadrenia a písomné podklady.

Z predložených podkladov vyplynulo, že podnikateľ Patria je spoločnosť s ručením obmedzeným, ktorá bola zapísaná do Obchodného registra Okresného súdu Trenčín dňa 30.09.1991, oddiel: Sro, vložka číslo: 1803/R. Jej predmetom činnosti je najmä polygrafická výroba, vydavateľská činnosť a reklamné činnosti.

Podnikateľ SSE listom zo dňa 19.03.2001 č. 1.8/110/4505/0/Ce zaujal stanovisko k podnetu podnikateľa Patria na začatie konania, v ktorom uviedol, že ceny elektriny si neurčuje štátny podnik, ale cena je určená naposledy Opatrením Ministerstva financií Slovenskej republiky (ďalej len "MF SR") z 26.01.2001 č. R-1/2001, ktorým sa mení výmer MF SR z 12. marca 1996 č. R-1/1996 a ktorým sa určuje rozsah tovaru s regulovanými cenami v znení neskorších predpisov. Ďalej z podkladov vyplynulo, že podnikateľ SSE je štátny podnik, ktorý bol zapísaný do Obchodného registra Okresného súdu Žilina dňa 01.09.1990 oddiel: Pš, vložka číslo: 29/L. Jeho predmetom činnosti je najmä nákup, rozvod a odbyt elektriny a tepla, vrátane služieb s tým spojených.

Pre posúdenie toho, či určitý podnikateľ zneužíva dominantné postavenie na relevantnom trhu, je potrebné určiť relevantný trh z vecného, časového a priestorového hľadiska, preukázať dominantné postavenie podnikateľa na vymedzenom relevantnom trhu ako aj to, že či svojim konaním podnikateľ porušil alebo neporušil § 7 ods. 5 zákona č. 188/1994 Zb. o ochrane hospodárskej súťaže v znení neskorších predpisov (ďalej len "zákon").

Podľa ustanovení § 7 zákona dominantné postavenie na trhu má podnikateľ alebo niekoľko podnikateľov, ktorí nie sú vystavení podstatnej súťaži alebo ktorí vzhľadom na svoju ekonomickú silu sa môžu správať nezávisle vo vzťahu k iným podnikateľom a spotrebiteľom a môžu obmedzovať súťaž. Ak sa nepreukáže niečo iné, predpokladá sa, že podnikateľ nie je vystavený podstatnej súťaži, ak jeho podiel dodávok alebo odberu zhodného alebo vzájomne zastupiteľného tovaru na relevantnom trhu je najmenej 40 %.

Ďalej podľa citovaného ustanovenia § 7 zákona zneužívanie dominantného postavenia na relevantnom trhu je zakázané. Zneužitím dominantného postavenia na relevantnom trhu je najmä :

a)	priame alebo nepriame vynucovanie neprimeraných podmienok v zmluvách;
b)	obmedzenie výroby, odbytu alebo technického vývoja tovaru na úkor spotrebiteľov;
c)	uplatňovanie rozdielnych podmienok pri zhodnom alebo porovnateľnom plnení voči jednotlivým podnikateľom, ktorými sú títo v hospodárskej súťaži znevýhodňovaní (diskriminácia);
d)	viazanie súhlasu s uzavretím zmlúv na podmienku, že druhá strana odoberie aj ďalšie plnenie, ktoré s požadovaným predmetom vecne ani podľa obchodných zvyklostí nesúvisí.

Pri zisťovaní, či SSE majú na vymedzenom relevantnom trhu dominantné postavenie, vychádzal úrad z faktov týkajúcich sa zhodných, porovnateľných alebo vzájomne zastupiteľných tovarov. Z dôvodu existencie jednej distribučnej elektrifikačnej siete, ktorou dodávajú elektrickú energiu SSE, nie je možné si vybrať iného distribútora elektrickej energie. Dodávku elektrickej energie pre špecifikované odberné miesto nie je možné nahradiť iným zhodným alebo vzájomne zastupiteľným tovarom. SSE majú na vymedzenom relevantnom trhu dominantné postavenie, pretože elektrická energia je tovar, ktorý navrhovateľ nie je schopný nahradiť iným zhodným, vzájomne zastupiteľným tovarom, ani elektrickou energiou od iného distribútora. Dominantné postavenie na vymedzenom relevantnom trhu potvrdilo listom zn. 283/01-240 zo dňa 28.02.2001 Ministerstvo hospodárstva SR (ďalej len "MH SR") ako zakladateľ štátneho podniku SSE, ktoré uvádza: "V lokalite mesta Prievidza sú rozvodné siete elektrickej energie výhradne majetkom SSE, ktoré sú držiteľom licencie č. 2000 ET 0354 na výrobu, výkup, tranzit a rozvod elektriny na území uvedenom v licencií." Ďalej sa v liste uvádza, že licenciu na výrobu a rozvod elektriny v lokalite Prievidza majú výhradne SSE, jediným dodávateľom elektriny na území mesta Prievidza sú SSE a MH SR potvrdzuje dominantné postavenie SSE v lokalite mesta Prievidza.

Podľa ustanovenia § 7 ods. 3 zákona relevantný trh je priestorový a časový súbeh ponuky a dopytu takých tovarov, ktoré sú na uspokojenie určitých potrieb užívateľov zhodné alebo vzájomne zastupiteľné.

Úrad definoval relevantný trh z vecného hľadiska ako trh dodávky elektrickej energie. Z časového hľadiska úrad definoval relevantný trh odo dňa 01.02.2001, t.j. odo dňa, kedy došlo k zvýšeniu ceny za dodávku elektrickej energie až doteraz. Z priestorového hľadiska je relevantný trh určený licenciou č. 2000 ET 0354 pre mesto Prievidza, pričom podnikateľ Patria odoberá elektrickú energiu od podnikateľa SSE v odbernom mieste č. 955089 v mieste sídla podnikateľa Patria v meste Prievidza. Podľa § 13 ods. f) zákona č. 70/1998 Z.z. o energetike je odberné miesto definované ako miesto odberu elektriny jedného odberateľa elektriny meranej meracím zariadením dodávateľa elektriny, ktoré tvorí samostatný priestorovo alebo územne uzavretý a trvalo elektricky prepojený celok.

Ďalej úrad z predloženej Obchodnej zmluvy na dodávku elektriny č. odb. miesta 955089 (ďalej len "zmluva") zistil, že zmluva bola uzatvorená medzi podnikateľmi SSE a Patria dňa 01. februára 2001 na dobu neurčitú. Predmetom zmluvy je dodávka elektriny uskutočňovaná

podľa obchodno-technických podmienok dodávky elektriny pre odberateľov zo sietí vvn (veľmi vysoké napätie) a vn (vysoké napätie) (ďalej len "OTP") vydaných podnikateľom SSE, nadobúdajúcich platnosť dňom vydania, t.j. 1. mája 2000. Tieto podmienky odberateľ, teda podnikateľ Patria, obdržal pri podpise zmluvy, oboznámil sa s ich obsahom, ktorému porozumel. S tým zmluvu podpísal. Zmluva sa uzavrela na dobu neurčitú a môže byť zmenená alebo zrušená dohodou zmluvných strán písomnou formou v zmysle OTP dodávky. V zmluve je uvedené, že odberateľ sa zaväzuje elektrinu odoberať a zaplatiť dodávateľovi za jej spotrebu kúpnu cenu určenú platným cenníkom schváleným MF SR. Sadzba, podľa ktorej je elektrina fakturovaná, je uvedená v prihláške. Prihláška na odber elektriny zo dňa 01.02.2001 je súčasťou obchodnej zmluvy a obsahuje okrem iných údajov aj sadzbu elektrickej energie. Zvláštne dojednania v zmluve nie sú. Z OTP úrad zistil, že upravujú dodávku a predaj elektriny z rozvodného zariadenia SSE právnickým osobám a fyzickým osobám, ak odber elektriny slúži u týchto osôb k podnikateľskej činnosti a sú zaradení medzi odberateľov kategórie A a B, pričom kategória A sú odberatelia pripojení na sieť vvn a kategória B sú odberatelia pripojení na sieť vn. Ďalej úrad zistil, že v čl. IX Fakturovanie a platenie bod 3. OTP je okrem iného uvedené, že v prípade, ak v čase platnosti zmluvy dôjde k zvýšeniu alebo zníženiu cien elektriny, upraví sa stanovená výška preddavku o rovnakú percentuálnu hodnotu o akú došlo pri zmene priemernej ceny v sadzbe, ktorá je dohodnutá v zmluve. Ďalej v čl. XIII. Prechodné a záverečné ustanovenia bod 3. sa uvádza, že OTP dodávky elektriny nadobúdajú účinnosť 1. mája 2000.

Úrad zistil, že zmluva a jej súčasť OTP, sú vypracované v súlade so zákonom č. 70/1998 Z.z. o energetike (ďalej len "zákon o energetike"). Podľa § 14 ods. 2 písm. b) zákona o energetike písomná zmluva na dodávku elektriny medzi dodávateľom elektriny a odberateľom elektriny sa uzaviera na každé odberné miesto(zmluva o dodávke elektriny obsahuje najmä podľa písm. b) cenu podľa cenových predpisov a spôsob platby za odoberanú elektrinu, vrátane preddavkových platieb a podľa písm. c) spôsob merania odoberanej elektriny vrátane prístupu dodávateľa elektriny k určenému meradlu.

Úrad ďalej skúmal, či podnikateľ SSE uplatnil alebo uplatňuje rozdielne podmienky pri zhodnom alebo porovnateľnom plnení voči jednotlivým podnikateľom, ktorými by boli títo v hospodárskej súťaži znevýhodnení (diskriminácia). Oslovil písomne piatich podnikateľov, ktorí odoberajú elektrickú energiu od podnikateľa SSE a ktorí pôsobia na rovnakom relevantnom trhu ako podnikateľ Patria. Ide o týchto podnikateľov: Tlačiareň BB, Banská Bystrica, NEOGRAFIA, a.s. Martin, Tlačiarne TELEM, Liptovský Mikuláš, Tlačiarne LEV, Ružomberok, Považská tlačiareň, Považská Bystrica. Ich predmetom činnosti je okrem iného polygrafická a vydavateľská činnosť. Úrad u týchto podnikateľov zisťoval, či majú uzatvorené zmluvy s podnikateľom SSE, žiadal uviesť akým spôsobom im je oznamovaná zmena ceny za dodávku elektrickej energie a kedy naposledy im bola zvýšená cena za dodávku elektrickej energie. Oslovení podnikatelia vo svojich odpovediach uviedli, že s podnikateľom SSE majú uzatvorenú zmluvu na odber elektriny, ktorá je aktualizovaná podľa potreby. Zmena ceny za dodávku elektrickej energie im nie je oznamovaná. Dozvedajú sa ju prostredníctvom aktuálneho cenníka, ktorý je k dispozícii na obchodnom oddelení SSE alebo pri dohodovaní nového odberového diagramu. Cena elektrickej energie bola zvýšená všetkým osloveným podnikateľom ku dňu 01.02.2001.

Po získaní všetkých potrebných informácií, podkladov a dôkazového materiálu úrad komplexne a podrobne posúdil všetky možnosti zneužívania dominantného postavenia zo strany podnikateľa SSE.

Šetrením úrad zistil, že podnikateľ SSE svojim konaním si priamo ani nepriamo nevynucoval neprimerané podmienky v zmluvách, nespôsobil obmedzenie výroby, odbytu alebo technického vývoja tovaru na úkor spotrebiteľov, neuplatňoval rozdielne podmienky pri zhodnom alebo porovnateľnom plnení voči jednotlivým podnikateľom, ktorými by boli títo v hospodárskej súťaži znevýhodňovaní, ani neviazal súhlas s uzavretím zmluvy na podmienku, že by podnikatelia museli odobrať ďalšie plnenie, ktoré s požadovaným predmetom vecne ani podľa obchodných zvyklostí nesúvisí, ani iné konanie, ktoré by naplnilo skutkovú podstatu zneužitia dominantného postavenia. Dôkazom toho je analyzovanie danej problematiky v rámci správneho konania a dôkazy uvedené v odôvodnení tohto rozhodnutia, ktoré sú súčasťou spisového materiálu.

Úrad preštudoval aj OTP dodávok elektrickej energie pre odberateľov zo sietí vvn a vn a zistil, že povinnosť oznámiť zvýšenie ceny za dodávku elektrickej energie podnikateľom SSE nie je v nich uvedená, z čoho vyplýva, že podnikateľ SSE nie je povinný oznamovať zvýšenie ceny za dodávku elektrickej energie každému odberateľovi osobitne.

Úrad ďalej zistil, že podľa § 10 ods. 3 zákona o energetike štátnu reguláciu v oblasti cien a taríf v energetických odvetviach vykonáva MF SR. MF SR vypracovalo a uverejnilo vo Finančnom sprav